

Ziemlińska-Odojowa, Włodzimiera

"Badania wykopaliskowe na grodzisku Łęcze, pow. Elbląg", Jan Dąbrowski, "Rocznik Elbląski" T. I, 1961 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 807-808

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE I OMÓWIENIA

JAN DĄBROWSKI, *Badania wykopaliskowe na grodzisku Łęcze, pow. Elbląg*, Rocznik Elbląski, t. I, Elbląg 1961, s. 199—206, w tekście 3 ryciny.

W I tomie „Rocznika Elbląskiego”¹⁾ Jan Dąbrowski publikuje wyniki swoich prac wykopaliskowych w Łęczach (st. 1) w latach 1958—1959. Prace te oraz sondáže na innych stanowiskach archeologicznych (Łęcze st. 2, st. 4 i Kadyny st. 1), badania powierzchniowe oraz penetracje terenu w okolicy prowadzone były w ramach szerszej akcji badawczej grodzisk wysoczyzny elbląskiej finansowanej przez PMRN i PPRN w Elblągu.

Badania na grodzisku w Łęczach prowadzili kilkakrotnie badacze niemieccy, materiały z tych badań nie zostały jednak należycie opublikowane iub zaginęły, co spowodowało konieczność weryfikacji stanowisk w Łęczach. Po wyjaśnieniach wstępnych autor podaje lokalizację grodziska oraz stan jego zachowania. Prace wykopaliskowe skoncentrowano w południowo-zachodniej części grodziska, gdzie przebadano dobrze zachowany odcinek wału i jego rozsypanie na stoku. W wyniku tych prac ustalono, że przed założeniem osady szczyt wzgórza był wyrównany. Ustalono również konstrukcję sypanego wału oraz powiązanie stratygraficznie osadę na szczycie grodziska z drugą osadą znajdującą się poza obrębem wału od strony południowo-zachodniej grodziska o 4 m poniżej jego szczytu. Ustalono współczesność chronologiczną obu osad. Na osadzie u podnóża wału odkryto jamy zasobowe oraz, być może, jedną ziemiankę. Autor wylicza interesujący materiał z jam, w których odkryto ceramikę, bursztyn, polepe, żużel, przedmioty brązowe, żelazne, kamienne, ości rybnie i kości zwierzęce. Bardziej szczegółowo omawia autor ceramikę zróżnicowaną w zakresie formy, wielkości i zdobnictwa. Kilka uwag poświęca autor rodzajom ornamentów oraz technologii ceramiki. Drugą badaną w pobliżu grodziska osadę zlokalizowano w północnej części równiny. Nie udało się jednak uchwycić jej związków stratygraficznych z osadą w pobliżu wałów. Materiał, który uzyskano z przebadanej na tej osadzie jamy, był analogiczny, co jednak nie wyklucza różnic chronologicznych. W zakończeniu części materiałowej autor komunikuje o zlokalizowaniu cmentarzyska w Kadynach wiążącym się z zespołem osad Łęcze 1 oraz o stanowisku Łęcze 4, gdzie w trakcie prac wywiadowczych odkryto groby z okresu lateńskiego i rzymskiego oraz jamy z okresu wczesnośredniowiecznego. W trakcie penetracji skreślono nie istniejące stanowisko 2 oraz odkryto nowe stanowisko oznaczone jako Łęcze 3. Następnie omawia autor problem chronologii i przynależności kulturowej kompleksu osadniczego w Łęczach na stanowisku 1. Materiał uzyskany z badań tego stanowiska datuje autor na wczesny i środkowy okres lateński (400—100 p. n. e.). Materiał ceramiczny reprezentuje konglomerat kultur

¹⁾ Recenzja całości „Rocznika Elbląskiego” t. I, Elbląg 1961, ukazała się w „Komunikatach Mazursko-Warmińskich”, nr 1 (75), Olsztyn 1962, s. 274—277, pióra Antoniego Łukaszeńskiego.

łużyckiej, pomorskiej i kurhanów wschodniopruskich, które to zjawisko, jak stwierdza autor, na terenach peryferycznych nie jest rzadkością. Autor uważa, że osadę zamieszkiwała ludność protobałtyjska, co przeczy tezie o związkach tej ludności z Germanami, wysuniętej przez W. Heyma. W zakończeniu pracy autor naświetla zjawiska gospodarcze poświadczane zajęciami ludności, takimi jak rolnictwo, rybołówstwo, bursztyniarstwo, tkactwo, garncarstwo, i, być może, produkcja żelaza.

Niewielkiej materiałowej pracy J. Dąbrowskiego nie można odmówić pełnego warsztatu naukowego. Praca ta odzwierciedla również zdolności osobiste autora jako badacza terenowego, który nie koncentruje swojej uwagi wyłącznie na badanym obiekcie. Penetracje terenu w pobliżu, w tym wypadku zespołu osadniczego w Łęczach 1, pozwalają mu przejrzeć związki osad z najbliższą okolicą. Powoduje to, że bardzo ubogie materiały ze stanowiska Łęcze 1 stają się bardziej pełne i bardziej wszechstronnie można je rozważyć. Autor zrobił to z największą skrupulatnością. Należy oczekiwać, że w innym miejscu opublikuje autor szczegółowe opracowanie materiałowe z pełną dokumentacją.

Włodzimiera Ziemińska-Odojowa

MIROŚŁAWA GAJEWSKA, JERZY KRUPPÉ, *Badania archeologiczne na terenie kościoła NMP w Elblągu w roku 1959*, Rocznik Elbląski, t. I, Elbląg 1961, s. 207—226, w tekście 29 rycin.

Odbudowa obiektów architektonicznych w okresie powojennym połączona jest prawie zawsze z badaniami kompleksowymi. Do współpracy zapraszani są również archeolodzy, którzy prowadzą badania w celu wyjaśnienia problemów związanych z dziejami obiektu. Na terenie Warmii i Mazur sondáže archeologiczne przeprowadzono w zamku w Działdowie¹⁾, a od szeregu lat prowadzi się badania na Wzgórzu Katedralnym we Fromborku²⁾.

Badania wykopaliskowe na terenie Starego Miasta w kościele NMP w Elblągu z inicjatywy kierownika nadzoru odbudowy obiektu, inż. arch. Włodzimierza Sierżputowskiego, przeprowadzili bardzo nieliczni w Polsce specjaliści archeologii średniowiecznej: Mirosława Gajewska i Jerzy Kruppé, autorzy omawianego sprawozdania z badań rozpoznawczych w roku 1959. We wstępie opracowania naświetlają oni genezę powstania obiektu oraz dają rys historyczny jego rozbudowy. Przystosowując się do prac budowlanych, badaniami archeologicznymi objęto teren kościoła oraz teren przylegającego krużganku klasztornego. W celu rozpoznania sytuacji stratygraficznej założono cztery wykopy sondażowe, usytuowane w nawie oraz na krużganku, co ilustruje ryc. 1. Po wyjaśnieniach wstępnych w dalszej części pracy autorzy omawiają stratygrafię warstw i ich zawartość w kolejnych wykopach oznaczonych cyframi rzymskimi od I—IV. Do opisów dołączone są profile wykopów oraz fotografie ważniejszych odkrytych elementów architektonicznych i kulturowych.

Wykop I usytuowany przy południowej ścianie nawy między przyporami (4 m dł. i 2 m szer.) eksplorowano do gł. 3,40 m. Uchwycono w nim stopę

¹⁾ Patrz archiwum Działu Archeologii w Muzeum Mazurskim,teczka Działdowo, zamek, badania archeologiczne 1958—1959.

²⁾ Por. Mirosława Gajewska, Jerzy Kruppé, *Badania archeologiczne w 1958 roku na Wzgórzu Katedralnym we Fromborku*, Rocznik Olsztyński, t. III, 1960, s. 81—103.